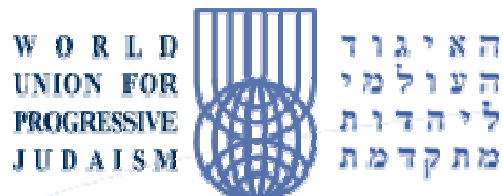

5771

Torah from Around the World

Sjabbat 24 september 2011 / 25 elloel 5771

Sidra Nitsawiem-Wajèlèch, Devariem [Deuteronomium] 29:9-31:30

Tanach blz. 410-417

Haftara: Jesjaja 61:10-63:9

Tanach blz. 905-90

Commentaar door rabbijn dr Walter Rothschild
Landesrabbiner voor Schleswig-Holstein, Duitsland
Rabbijn van [Or Chadasch](#), Wenen, Oostenrijk

Vertaling: Nico Vissel

Het Engelse [origineel](#)

“Hier bent u allen nu bijeen, ten overstaan van de Eeuwige, uw God: de stamhoofden, de oudsten, de schrijvers, alle mannen, vrouwen en kinderen van Jisraëel, en alle vreemdelingen die als houthakker of waterdrager.” (29:9-10)

Wanneer waren we laatst samen? Werkelijk samen.? Leiders en de gewone mens, de veiligheidsdiensten en de handwerkslieden, mannen, vrouwen en kinderen, allen samen in de aanwezigheid van God?

Ongelukkigerwijs zijn het meestal onze vijanden die ons op een hoop gooien - soms door hun vooroordelen en soms letterlijk in kampen en goederenwagens. Terwijl wij zelf stralen in onze individualiteit en pluralisme. Ieder van ons wil een individu zijn, net als ieder ander. En eerlijk! Zelfs in de slechte tijden waren er kapo's en getto politie, er waren collaborateurs en profiteurs en ook wereldvreemde idealisten. Er waren er die weerstand wilden bieden en er waren er die het allemaal niet zagen zitten. Werkelijke eenheid was niet makkelijk te bereiken.

Het is moeilijk een gemeenschap samen te brengen, in de werkelijke zin van het woord. Iedereen denkt als een individu en heeft zijn eigen belangen. Een Bende is wat anders, maar zo een bende bestaat maar kort en wordt niet geleid, althans niet werkelijk. Die kan beïnvloed worden, maar niet gecontroleerd. Dus wat houdt een groep bijeen en wat voor groep wordt het?

Nationalisme als idee is tamelijk modern, maar het heeft al vele tientallen jaren bestaan. Dat idee is, dat op een kaart een gebied wordt aangemerkt door een lijn, die er omheen getrokken wordt, het wordt apart ingekleurd, krijgt een naam en een gekleurde rechthoekige doek. Dan ben je een trots lid van de Britse, Franse, Duitse, Italiaanse of wat voor Staat dan ook. Het doet er niet toe dat je in diepe armoede leeft, lange werkdagen maakt zonder zekerheid en medische zorg en pensioen en soms zelfs zonder stemrecht; het doet er niet toe, dat de aristocratische bovenklasse of de regering je naar een zinloze oorlog stuurt waar je kan worden neergemaaid als een vervangbare pion, je bent er TROTS op Brits, Duits of wat dan ook te zijn en je zal je doodvechten voor het recht om dat te zijn. Misschien ga je wel gevaarlijke oceanen oversteken en bergruggen, om een stuk ijs of jungle in te nemen namens jouw land - de plaatselijke bevolking of de pinguïns kijken geamuseerd toe. Want nu hoort dit nieuwe gebiedje toe aan 'jouw' land en kan worden ingekleurd op de landkaarten om dat te tonen en je kan je taal en je machines en je maatschappelijke organisaties er invoeren.

Een belangrijke grondslag van het Marxisme/Leninisme was het besef, dat je de lijnen anders kunt trekken. Je kunt dan een groep bepalen niet door de landsgrenzen maar door de sociale klasse. De gedachte is, dat een arbeider in een bepaald land meer gemeen heeft met een arbeider in een ander land dan met de aristocratie of de middenklasse in zijn eigen land. Het mag niet verbazen, dat nationalistten dit idee met zorg bezien, dat het volkslied de "Internationale" wordt en het motto "Arbeiders aller landen, verenigt u!"

Een belangrijke fout in dit idee is, dat de arbeidersklas in het algemeen weinig kennis heeft en pogingen om nationale grenzen te verwijderen, zelfs met geweld, de verschillen in taal en cultuur niet zo makkelijk uit kan poetsen. Treurig genoeg is het resultaat gewoonlijk vervalsing van de revolutie en de vorming van een nieuwe dictatuur, die probeert de mensen in eenvormige patronen en eenvormige zielen te persen. Pogingen om werkers uit een bepaalde industrie samen te brengen in vakbonden op nationaal of regionaal niveau lukken vaak wel, tenminste voor een tijdje - denk aan mijnwerkers, metaalarbeiders, enz. Wat er bereikt wordt is een gevoel van solidariteit en gedeelde identiteit op plaatselijk niveau. Internationaal is het onwaarschijnlijk dat een Britse metaalarbeider zou willen vechten voor het recht van Amerikaanse of Chinese beroepsgenoten om zijn werkplek over te nemen.

Er zijn wel andere modellen. Het internationaal kapitalisme gaat er van uit, dat nationale grenzen er niet toe doen, als er winst gemaakt kan worden door handel over die grenzen heen. Tegenwoordig wordt dit niet beoefend door Joodse bankiers, maar door multinationals, die zo ingewikkeld in elkaar zitten, dat niemand werkelijk weet wie wat bezit. Alleen van sommige megabedrijven die het bezit zijn van scheepseigenaren of mediamagnaten weet men nog hoe het zit. Investeringsfondsen, pensioenfondsen houdstermaatschappijen en dergelijke hebben alleen een deel in bezit en de macht ligt bij beurshandelaren en de financiële 'markten'. We kunnen wellicht weten wie nu of vroeger de CEO (directeur) is van zoiets als British Petroleum of American Airlines maar niet wie het 'bezit'. Desondanks zijn er landen waar de eerste loyaliteit is aan de firma, het bedrijf, zelfs als dat ten koste gaat van de eigen familie.

Er is nog een manier om eenheid uit te drukken en wel door een ideologie of door een godsdienst. De Christenen spreken over het Christendom, de moslims over de Umma en de Joden over "die andere Jood daar" (en in In Amerika spreekt men over "the tribe", "de stam", als men wil zeggen dat iemand anders ook Joods is, *vert.*) Sommige devote protestanten hebben meer affiniteit tot

andere leden van hun kerk dan tot andere burgers van hun land, die een ander of geen geloof hebben.

En wij? Er is een verdeling van ons Joden in Asjkenaziem en Sefardiem, maar we moeten ook onderscheid maken tussen de *Edot haMizrach* (de oosterse, d.w.z. Iraakse, Iraanse, Jemenitische Joden) en de Anglo-Saxiem, en natuurlijk Israëliërs. Tot een jaar of tachtig geleden kon je een oppervlakkige verdeling maken naar de taal die ze gebruikten. Jiddisj, Ladino, Arabisch, Engels of Ivriet. Maar nu zijn er Israëliërs en niet-Israëliërs, en Jordiem (dat zijn ex- of gedeeltelijk Israëliërs); in Israel zijn er Tsabres en watikiem (die er dus al lang wonen) en nieuwe immigranten en niet-joodse immigranten. Natuurlijk worden er grenzen getrokken tussen déze orthodoxen en dié orthodoxen (om nog maar te zwijgen over de ‘andere orthodoxen’ waar niemand over spreekt. En dan de Masorti, de reform, de liberalen en de reconstructionisten, de humanistische en de seculiere Joden. We hebben zionisten, niet-zionisten en anti-zionisten, post-zionisten, ‘misschien ooit-zionisten’ en ‘alleen als het echt moet- zionisten.’ Er zijn altijd rijke en arme Joden geweest, Joden met -enige- wereldlijke macht en absoluut machtelozen. Er zijn slimmeriken en domkoppen, dromers en ritselaars, analytici en .. hm, analytici.

Wat bindt ons allen? Wat is deze wonderbaarlijke lijm waardoor we in het geweer komt als ergens Joden worden mishandeld. Waar komt het *Kol Jisraëel arewiem zè lazè* vandaan, dat we ons op een of andere manier verantwoordelijk voelen voor elkaar? Is het echt het Bezegelde Verbond tussen God en het volk van God, een geldig verbond voor alle toekomstige geslachten zoals er staat in de direct volgende verzen: “zo wil Hij u vandaag tot Zijn volk maken, en Hij zal uw God zijn”?

Ik weet het echt niet. Ik weet alleen dat er iets is, iets dat onafhankelijk is van ras, klasse, nationaliteit of cultuur, geografie of taal en ja, zelfs geloof. Er is een gevoel van een gezamenlijke bestemming waar je je aan kan proberen te ontworstelen, maar dat je toch vasthoudt. Iets dat niet-Joden soms beter aanvoelen dan wijzelf. Maar: **Iets.**

Laten we ons best doen, ons uiterste best om het vast te houden.